

ŠOLSKI CENTER VELENJE
ŠOLA ZA STORITVENE DEJAVNOSTI
Trg mladosti 3, Velenje
MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

PLASTIČNO VREČKO? NE, HVALA!

TEMATSKO PODROČJE: EKOLOGIJA Z VARSTVOM OKOLJA

Avtorice:

Maja Ostojić
Marina Ostojić
Nina Zidarn

Mentorici:

Mateja Klemenčič, univ. dipl. inž.
Ines Pirmanšek, prof.

Velenje, 2009

Ostojic Maja, Ostojic Marina, Zidarn N., Plastično vrečko? Ne hvala. Raziskovalna naloga, Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2009

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Šolskem centru Velenje, med potrošniki v nakupovalnih centrih v Velenju ter med vodji v teh nakupovalnih centrih.

Mentorici: Mateja Klemenčič, univ. dipl. inž., Ines Pirmanšek, prof.

Datum predavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

KG Plastična vrečka/ PVC/ onesnaženost/ razgradljivost

AV/ Ostojic, Maja/ Ostojic, Marina/ Zidarn, Nina

SA KLEMENČIČ, Mateja, mentor / PIRMANŠEK, Ines mentor.

KZ 3320 Velenje, SLO

ŠD Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2008/ 2009

LI 2009

IN PLASTIČNO VREČKO? NE HVALA

TD RAZISKOVALNA NALOGA

OP V, 37 s. , 8 sl. , 9 graf. , 2 prilogi

IJ SL

JI sl / en

AI POVZETEK

Čeprav postajamo kot narod vedno bolj okoljevarstveno in ekološko usmerjeni, še vedno kot potrošniki pri vsakodnevni nakupih brezglavo posegamo po PVC nakupovalnih plastičnih vrečkah.

Ekološko usmerjene stranke in nevladne organizacije povzdigujejo glas ter pritiskajo na trgovce in vlade. Po internetu krožijo power point predstavitve s slikami mrtvih živali, grozljivimi statistikami in dejstvi kot na primer, da letno svetovno proizvodnjo plastičnih vrečk štejemo v bilijonih, ne v milijardah.

Vse več držav popušča pritiskom okoljevarstvenikov in za vrečke uvaja prepovedi ali pa vsaj obdavčitev.

Največji problem so brezplačne tanke plastične vrečke, v katere lahko v večjih trgovskih centrih spravimo sadje in zelenjavo, pri blagajni pa so na voljo po principu "vzemi, kolikor hočeš".

V teoretičnem delu naloge smo zbrale podatke, kakšne rešitve iščejo oz. so jih že poiskali v Evropi in drugod po svetu ter kakšno je trenutno stanje v Sloveniji.

Raziskovalni del naloge zajema anketni vprašalnik, ki so ga izpolnili večji trgovski centri v Šaleški dolini, ter anketni vprašalnik, ki so ga izpolnili potrošniki v teh nakupovalnih centrih.

Vsak od nas se torej mora zavedati, da ekološka ozaveščenost ni samo stvar posameznega trgovca ampak družbe kot celote in vsakega posameznika. Popolno okoljevarstveno ozaveš-

Ostojic Maja, Ostojic Marina, Zidarn N., Plastično vrečko? Ne hvala. Raziskovalna naloga, Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2009

čeni bomo takrat, ko bomo ob vsakem najmanjšem nakupu razmislili, ali res potrebujemo PVC plastično vrečko.

Torej preidimo k dejanjem in pripomogli bomo k reševanju tega perečega in še vedno pre malo omenjenega ekološkega potrošniškega problema.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2008/ 2009

CX plastic bag/ PVC/ pollution/ environmental protection problem

AU ZIDARN, Nina/ OSTOJIC, Maja/ Ostojic, Marina/

AA KLEMENČIČ, Mateja/ PIRMANŠEK, Ines

PP 3320 Velenje, SLO, Koroška 58

PB School centre Velenje, school for productions activities

PY 2009

TI Survey research

DT Plastic bag? No thank you.

NO V, 37 p., 8 pic., 9 fig. ,2 encl.

LA SL

AL sl/en

AB

Although we become as nation more and more environmental and ecologically directed, still as customers at daily shopping headlong reaching round PVC shopping plastic bags.

Ecologically directed customers and non-governmental organizations praise voice and they are pressing on dealers and governments. Around Internet circle power point presentation with pictures of dead animals, horrible statistics and facts that the annually world production of plastic bags can count in billions not in millions.

More and more states yields to pressures of environmentalists and for bags initiate prohibitions or at least taxation.

The largest problem are free thin plastic bags, we can get fruits and vegetables in larger shopping centre, at the cash desk are available by principle "take as many as you want".

By web informations we are in theoretical work of assignment gathered informations what kind of solutions we are search or already were searched out in Europe and elsewhere across the globe, and momentary condition in Slovenia.

Research stage of assignment is capturing questionnaire that larger shopping centres in Šalek's valley filled it and the questionnaire that customers in these shopping centres filled it too.

In questionnaire to intended shopping centres is main thread are they already think or initiate or offer to environment more kindly shopping bags, or become customers environmental more directed about this problem and or their staff are also educating in this directions.

Everybody from us must thus keep in mind, that ecological awarness is not that matters individual dealer but societies as whole and every individual. Perfect environmental awarness we will be when while every next smallest shopping thought are we truly need PVC plastic bags.

Thus let's stop thinking, but let's go over to acts and we will helped to solving this pressing and still a little bit of mentioned ecological consumers problem.

SEZNAM OKRAJŠAV

Oz.	oziroma
Itd.	in tako dalje
Itn.	in tako naprej
t.i.	tako imenovano
Ipđ.	in podobno
Npr.	na primer
PVC	polivinilklorid
HDPE	polietilen visoke gostote
LDPE	polietilen nizke gostote

KAZALO VSEBINE:	s.
Ključna dokumentacija	III
Key words documentation	V
Seznam okrajšav in simbolov	VII
Kazalo	VIII
Kazalo grafov	X
Kazalo slik	X

1. UVOD.....	1
2. NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE.....	2
2.1. OBLIKOVANJE DELOVNIH HIPOTEZ.....	2
3. OPREDELITEV TEORETIČNEGA DELA NALOGE.....	3
3.1. PREGLED DOSEDANJIH OBJAV NA PODROČJU OMEJITVE OZIROMA UKI- NITVE PVC PLASTIČNIH VREČK PO SVETU IN V SLOVENIJI.....	3
3.1.1. SVET.....	3
3.1.2. SLOVENIJA.....	5
3.1.2.1. Stališče vladnih organizacij.....	6
3.1.2.2 Zasebni podjetniki in lokalne skupnosti kot inovatorji na področju uvajanja okol- ju prijaznih nakupovalnih vrečk.....	6
3.1.2.3 Blogi in njihova kampanija proti pvc nakupovalnim plastičnim vrečkam.....	6
3.1.2.4. Domači in tuji nakupovalni centri prisotni na slovenskem trgu.....	6
4. KAKŠNO JE TOREJ TRENUTNO STANJE V SLOVENIJI.....	11
5 . RAZISKOVALNI DEL NALOGE.....	12
5.1. METODE DELA.....	12
5.1.1. logične metode.....	12
5.1.3. metoda intervjuja.....	12
5.2.1.GRAFI IN ANALIZA.....	12
5.2.1.1.Grafi in analiza anketnega vprašalnika med potrošniki v nakupovalnih centrih... 12	
5.2.1.2.Grafi in analiza anketnega vprašalnika med vodilnimi v nakupovalnih centrih... 18	
6. PRIMERJAVA Z DOSEDAJ ZBRANIMI PODATKI IN INFORMACIJAMI PO SVETU IN V SLOVENIJI.....	19
7. SKLEPI.....	19
8. ZAKLJUČEK RAZISKOVALNEGA DELA.....	20
8.1.KAKO SE TOREJ ODLOČITI KOT POTROŠNIK.....	20
9. ZAHVALA.....	22
10. PRILOGE.....	23
10.1. ANKETNI VPRAŠALNIK MED OSEBJEM V TRGOVSKIH CENTRIH(Merca- tor, Tuš, Interspar, Merkur in Müller).....	23
10.2. ANKETNI VPRAŠALNIK MED POTROŠNIKI V NAKUPOVALNIH CEN- TRIH.....	24
11. VIRI IN LITERATURA.....	26

KAZALO GRAFOV:

- Graf 1: Ste ob današnjem nakupu kupili novo PVC-vrečko?
- Graf 2: Kako ravnate s plastično vrečko, ko kupljeno blago prinesete domov?
- Graf 3: Bi bolj premislili, ali bi kupili ob nakupu PVC plastično vrečko, če bi bila cena višja?
- Graf 4: Kaj bi bila po vašem najboljša zamenjava za PVC plastične vrečke?
- Graf 5: Greste kdaj po nakupih s košaro oz. že rabljeno vrečko?
- Graf 6: Na splošno bi dejal/-a, da sem ozaveščen/-a o okoljevarstveni problematiki PVC plastičnih vrečk.
- Graf 7: Spol
- Graf 8: Starost
- Graf 9: Status

KAZALO SLIK

- Slika 1: Zemlja se duši pod težo plastičnih vrečk
- Slika 2: Kdaj bomo ozaveščeni?
- Slika 3: Kitajska v boju proti plastičnim vrečkam
- Slika 4: Nakupovalne PVC-vrečke trgovskih centrov
- Slika 5: Nosilne LDPE vrečke z ročajem, ki vsebujejo 50 % recikliranega materiala
- Slika 6: Reklamni motiv namenjen preventivni prometni akciji
- Slika 7: Sparova papirnata vrečka
- Slika 8: Lecleckova nakupovalna vrečka
- Slika 9: Dušimo se pod težo plastičnih vrečk

1. UVOD

Plastične vrečke veljajo danes za enega najbolj izrazitih znakov potrošništva na svetu. Najdemo jih tako rekoč vsepovsod. Praktičnost in uporabnost jim dajejo lastnosti kot so: lahkost, cenovna dostopnost, vodoodpornost in enostavna uporaba. Vse te lastnosti so torej pripomogle k temu, da so plastične vrečke postale nepogrešljiv del našega nakupovalnega vsakdana.

Današnja potrošniška družba spodbuja uporabo plastičnih vrečk na vsakem koraku – kupiš dve jabolki in moraš uporabiti plastične rokavice, da jih potem daš v plastično vrečko. Dve pomaranči, spet plastična vrečka. Pol kilograma rib, plastičen ovoj v plastično vrečko. Potem pa na blagajni vse skupaj zapakiraš v še eno plastično vrečko, da lahko blago odneseš domov. Si predstavljate, koliko plastike to znese v enem delovnem dnevu enega samega hipermarketa? Kaj pa v celem letu?

Plastične vrečke so le eden od kazalcev izčrpavanja naravnih virov in onesnaževanja okolja. Obremenjevanje okolja s plastičnimi vrečkami je vse bolj prisotno, širi se v države v razvoju, kjer se število prebivalcev in potrošnja povečujeta, zato se tudi prispevek rabe PVC plastičnih vrečk h globalnemu onesnaževanju povečuje. Čeprav ne gre za enega od ključnih pritiskov na okolje, pa kljub temu prispeva k pisanemu mozaiku lokalnih in globalnih problemov okolja.

V zadnjem času je plastika na slabem glasu, ker onesnažuje okolje, toda ta umetna snov ima že dolgo in zanimivo zgodovino. Brez nje ne bi bilo mnogih stvari, ki so del našega vsakdanjega življenja. Kot so na primer računalniki, plastične posode ...

Plastične vrečke v naravnem okolju potrebujejo od 20 do 1000 let, da razpadejo. Vendar pri tem ne izginejo, saj niso biološko razgradljive. Enostavno razpadejo v zelo majhne delčke, nekakšen plastični prah.

Ne glede na velikost ostanejo ti delčki vedno neprebavljivi za vse vrste živih bitij na zemlji, v zraku in v morju. Zemljo postopoma dušimo s strupenimi izdelki, ki postanejo del naše prehranjevalne verige. Preko onesnažene vode in hrane, ki jo vzgojimo v zastrupljeni zemlji, pridejo vsi ti delci tudi v naše telo.

Torej kdaj se upreti tej rutini in zahtevati papirnato vrečko? Vedno in povsod!

Slika 1: Zemlja se duši pod težo plastičnih vrečk(vir: <http://www.zurnal24.si/cms/zstil/hobiji/index.html?id=62679>)

2. NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

V nalogi smo skušale raziskati, kakšno je dosedanje stanje glede porabe, omejitve oz. ukinitve PVC plastičnih vrečk s strani naših in tujih nakupovalnih centrov, vlade ter okoljevarstvenih institucij.

Naš namen je bil raziskati, kako so pripravljene trgovski centri oz. država ukrepati glede omejitve uporabe PVC nakupovalnih plastičnih vrečk ter kakšna je ozaveščenost naših potrošnikov pri vsakodnevnih nakupih.

2.1. OBLIKOVANJE DELOVNIH HIPOTEZ

1. Predvidevamo, da Slovenci pri vsakodnevnih nakupih še vedno kupimo navadno PVC plastično vrečko.
2. Ozaveščenost ljudi o škodljivosti PVC plastičnih vrečk je še vedno premajhna.
3. Nekateri potrošniki še vedno ne želijo spremeniti svoje vsakodnevne nakupovalne rutine z nakupom PVC plastične vrečke.
4. Poraba PVC plastičnih vrečk v prihodnosti se bo zmanjševala zaradi vse večje ozaveščenosti, h kateri prispevajo internetni članki, blogi in okoljevarstvene institucije.
5. Poraba PVC plastičnih vrečk bi se v prihodnosti zmanjšala, če bi se povečala njena prodajna cena.
5. Država še vedno premalo ukrepa glede problema s PVC plastičnimi vrečkami.

Slika 2: Kdaj bomo ozaveščeni!

<http://www.zurnal24.si/cms/novice/svet/index.html?id=27105&active=>

3. OPREDELITEV TEORETIČNEGA DELA NALOGE

Plastične vrečke so sicer izjemno učinkovit izdelek, ki omogoča ekonomičen prenos in embaliranje.

Zakaj potem problem z vrečkami?

Pojavljata se dva osnovna problema, in sicer: najbolj problematična je količina le-teh, drug pereč problem pa je njihova predelava oz. reciklaža.

Količina porabe plastičnih nakupovalnih vrečk je gromozanska. Tovarne po svetu po zadnjih podatkih proizvedejo 4-5 bilijonov plastičnih vrečk – od velikih vrečk za smeti, do debelejših nakupovalnih vrečk, do tistih najtanjših, ki jih ponavadi dobimo zastonj v trgovinah. Poraba samih nakupovalnih vrečk znaša v svetovnem merilu od 500 do 1000 milijard vrečk na leto – kar je za primerjavo (strašljiv podatek) več kot 1 milijon vrečk na minuto. Ocenjuje se, da so evropske države med večjimi uporabniki le-teh. Ocene za Slovenijo znašajo 300–600 milijonov vrečk na leto oz. 150–300 vrečk na osebo.

Približno 60 do 100 milijonov sodov nafte je letno potrebne za proizvodnjo plastičnih vrečk. Zaradi proizvodnje plastičnih vrečk se letno v ozračje spusti na tone emisij ogljikovega dioksida, ki je eden izmed glavnih plinov, ki prispevajo k t.i. »učinku tople grede«.

Plastične vrečke postanejo torej problem zlasti zaradi tega, ker jih uporabljamo preveč in z njimi in odpadno embalažo ravnamo nevestno.

Drug pereč problem pa je torej njihova reciklaža. Najbolj obremenilne za okolje so najtanjše vrečke, ker se jih ne reciklira. Zastrašujoč pa je podatek, da se reciklira manj kot 1 % PVC nakupovalnih vrečk, 99 % pa jih konča na smetiščih ali še slabše, v naravi.

3.1. PREGLED DOSEDANJIH OBJAV NA PODROČJU OMEJITVE OZIROMA UKINITVE PVC PLASTIČNIH VREČK PO SVETU IN V SLOVENIJI

3.1.1. SVET

Marsikje po svetu so že začeli sprejemati ukrepe, ki vodijo k zmanjšanju onesnaževanja s PVC nakupovalnimi vrečkami.

Plastične vrečke, prve so v ZDA ponudili leta 1957, so v zadnjih letih postale pomemben, z globalizacijo pa predvsem vsesvetovni, okoljevarstveni problem. Ekološko usmerjene stranke in nevladne organizacije pritiskajo na trgovce in vlade. Po internetu krožijo power point predstavitve s slikami mrtvih živali, grozljivimi statistikami in dejstvi kot na primer, da letno svetovno proizvodnjo plastičnih vrečk štejemo v bilijonih in ne več v milijardah. Zato vse več držav popušča pritiskom okoljevarstvenikov in za vrečke uvaja prepoved ali vsaj obdavčitev in pri tem upajo, da se bo ponovila irska izkušnja (Ircem je uspelo zaradi obdavčitve vrečke njihovo prodajo zmanjšati za kar 90 %).

FRANCIJA

Francosko podjetje Baherra izdeluje plastične vrečke iz materiala Mater-bi, ki ga iz popolnoma naravnega koruznega škroba proizvaja italijanska družba Novamont, vodilno evropsko podjetje za bioplastiko. Razgrajevanje teh vrečk v naravi traja od dva tedna do dva meseca, kar je malo v primerjavi z običajnimi plastičnimi vrečkami, ki se razgradijo šele v nekaj stoletjih. Podjetje bi s tem izdelkom rado zmanjšalo količino 72.000 ton nerazgradljivih odpadkov. Poleg tega se mora pri njih plastično vrečko plačati; cena vrečke je od 0,15 – 0,30 € za kos. Popolna prepoved plastičnih vrečk naj bi v Franciji stopila v veljavo 1. januarja 2010.

VELIKA BRITANIJA

Britanci so v preteklem letu uvedli veliko ukrepov proti plastičnim vrečkam (vzor je bila Irska, ki je leta 2002 kot prva država obdavčila plastične vrečke in s tem porabo plastičnih vrečk na Irskem zmanjšala za kar 90 %). Ljudem je trgovska družba Tesco ponudila »hitro razgradljivo« plastično vrečko, ki se po letu in pol tako razgradi, da okolja ne obremeni. Skrivnost je v vbrizgavanju kovinski ionov v polietilen, zaradi česar se molekule hitreje razbijejo. Če bi v Veliki Britaniji popolnoma prepovedali plastične vrečke, bi bil učinek enak, kot če bi iz prometa vzeli 18.000 avtomobilov.

ZDA

Mestne lokalne oblasti so leta 2007 s 1. aprilom prepovedale brezplačno deljenje vrečk v supermarketih, kjer so kupci letno porabili 180 milijonov plastičnih vrečk, ki so nato mašile mestno kanalizacijo, pristale v smeteh ali morju.

Najučinkovitejše programe recikliranja plastike imata državi New York in Kalifornija.

KITAJSKA

Na Kitajskem vsak dan porabijo okoli tri milijarde plastičnih nakupovalnih vrečk, za kar na leto predelajo pet milijonov ton surove nafte. Kitajska vlada se je tega aktualnega problema lotila z zakonom, ki je stopil v veljavo 1. junija 2008. V trgovinah so prepovedali razdeljevanje plastičnih nosilnih vrečk, ki so tanjše od 0,025 milimetra. Druge vrste plastičnih vrečk so morali prodajalci označiti s ceno. Če trgovci ne bi upoštevali tega zakona, jih lahko inšpektorji denarno kaznujejo ali jim celo zaplenijo imetje. Oblasti želijo s temi ukrepi spodbuditi prebivalce, da bi začeli hoditi v trgovine z nakupovalnimi košarami, platnenimi vrečkami ali pa vsaj čim večkrat uporabili eno plastično vrečko.

Slika3: Kitajska v boju proti plastičnim vrečkam(vir: www.indirekt.si/novice/zanimivosti/70339/?apage=1)

AVSTRALIJA

Tudi Avstralci vsako leto porabijo štiri milijarde plastičnih vrečk, za kar je kriva njihova okoljska zavest, ki je precej nerazvita. Po analizi Worldwatch Institute naj bi bili Avstralci najmanj ekološko osveščen narod na svetu

JAPONSKA

Japonska vlada je leta 2006 napovedala, da plastičnih vrečk v trgovinah ne bo več možno dobiti brezplačno. Neka anketa je pokazala, da plastične vrečke predstavljajo 10 % vseh odpadkov v mestu, kar je japonsko vlado pripeljalo do tega, da dajo plastični vrečki ceno.

JUŽNA AFRIKA

Zelo uspešen ukrep je sprejela vlada Južnoafriške republike. Od proizvajalcev vrečk so zahtevali, naj izdelujejo trpežne vrečke, ki so tudi dražje. S tem preprostim ukrepom so dosedanjo uporabo plastičnih vrečk zmanjšali za 90 %.

V Južni Afriki je podjetna oblikovalka začela iz odpadnih vrečk izdelovati klobuke, košare, torbice in modne dodatke.

3.1.2. SLOVENIJA

Tudi v Sloveniji predstavljajo plastične vrečke eno izmed največjih ekoloških težav. Razsežnosti uporabe in posledično onesnaženja s plastičnimi vrečkami najlažje osvetlimo z nekaterimi številkami, in sicer zemljani porabimo 1 milijon vrečk vsako minuto, Slovenci pa povprečno uporabimo okoli 200 do 300 vrečk na leto na osebo, 98 % vrečk nikoli ne dočaka recikliranja, zato se količina vrečk, ki onesnažujejo našo naravo, vsako sekundo povečuje.

Skupno torej porabimo na leto od 400 do 600 milijonov PVC plastičnih vrečk.

Tako smo zasledile, da komunalno podjetje v Novem mestu poziva ljudi, da je rešitev kot vedno zelo enostavna in zelo hitra in se lahko realizira z zelo malo truda. In sicer na njihovih internetnih straneh navajajo naslednje: »Menimo, da je čas, da se tudi Slovenci, kot ekološko zaveden narod, pridružimo državam, ki so z zakonom že prepovedale uporabo plastičnih vrečk, zato vas vabimo, da začnemo z ozaveščanjem in obveščanjem trgovcev o uporabi in spodbujanju uporabe okolju prijaznih vrečk. »

Po internetu so v posameznih blogih ozaveščeni posamezniki začeli kampanjo proti uporabi plastičnih vrečk pri nakupih.

V raziskovalni nalogi smo raziskale tri večja področja, in sicer: stališče oz. premike vlade in vladnih organizacij, stanje inovacij na področju zasebnih podjetij, ki uvažajo oz. izdelujejo okolju prijazne nakupovalne vrečke, ter morebitne ukrepe oz. premike naših in tujih nakupovalnih centrov pri uvajanju okolju prijaznih nakupovalnih vrečk ter ukinitvi PVC-vrečk.

3.1.2.1. STALIŠČE VLADNIH ORGANIZACIJ

Stališče vlade glede uporabe plastičnih vrečk je, da bi morali državljani več uporabljati vrečke iz blaga.

Z ministrstva za okolje so nam sporočili, da bo preprečevanje nastajanja odpadkov z uveljavitvijo predloga nove Direktive o odpadkih postalo zakonska obveza za vse države članice Unije, ki bodo imele možnost, da same določijo ukrepe za določene cilje.

Karel Lipič iz stranke ekoloških gibanj Slovenije je povedal, da bo okoljsko-raziskovalni zavod sprožil kampanjo proti plastičnim vrečkam in k sodelovanju povabil izbrane trgovske družbe.

Namerava jih motivirati, da se bodo odločili za zamenjavo sedanjih vrečk za vrečke iz biorazgradljive plastike.

3.1.2.2. ZASEBNI PODJETNIKI IN LOKALNE SKUPNOSTI KOT INOVATORJI NA PODROČJU UVAJANJA OKOLJU PRIJAZNIH NAKUPOVALNIH VREČK

Zastopnik za Slovenijo, ki je začel ponujati bio razgradljive vrečke v Sloveniji, je podjetje Remer iz Dolenje vasi pri Polhovem Gradcu.

Drug tip bio vrečk, ki jih ponuja to podjetje, pa so t.i. oxo bio razgradljive vrečke. Te plastične vrečke se pod vplivom svetlobe in toplote v približno 12 mesecih razdrobijo na mikro delce, potem pa jih mikroorganizmi popolnoma razgradijo.

3.1.2.3 BLOGI IN NJIHOVA KAMPANIJA PROTI PVC NAKUPOVALNIM PLASTIČNIM VREČKAM

Navedeni so blogi, kjer potekajo diskusije na temo omejitve nakupovalnih PVC-vrečk in pozivanja potrošnikom k večji ozaveščenosti:

Ostojic Maja, Ostojic Marina, Zidarn N., Plastično vrečko? Ne hvala. Raziskovalna naloga, Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2009

- <http://www.presnisvet.net/viewtopic.php?t=604&sid=d71bffb1cf400e27a262db9f0a8452d>,
- <http://www.go-design.si/blog?bId=160>,
- <http://www.blogorola.com/si/zapis/966235>,
- <http://www.facebook.com/group.php?gid=19821434093/>,
- <http://ferme.si/2008/06/20/jaz-sem-proti-plasticnim-vreckam-wwwreusablebagscom/>,
- <http://bostjanb.wordpress.com/2007/11/10/prekletstvo-plasticne-vrecke/>,
- http://www.ednevnik.si/entry.php?w=odsrcadosrca&e_id=74735/,
- <http://www.krtina.com/Hana/2007/10/15/BlogActionDayRecitePonujeniPlasti%C4%8DniVre%C4%8DkiNeHvala.aspx>,
- <http://blog.cenim.se/tjasa/09072008/plasticne-vrecke/>,
- <http://blog.cikcak.si/2008/03/11/klimatske-spremembe-in-vasa-vrecka/>,
- <http://swislar.blog.siol.net/2008/07/27/tus-moja-prva-zrtev-zmanjsevanja-porabe-plasticnih-vreck/>.

3.1.2.4. DOMAČI IN TUJI NAKUPOVALNI CENTRI, KI SO PRISOTNI NA SLOVENSKEM TRGU

Slika 4: Nakupovalne PVC-vrečke trgovskih centrov (www. Presnisvet.net.)

MERCATOR

V skupini Mercator si prizadevajo za ustrezen odnos do okolja tako, da poskušajo obvladati vplive svojih dejavnosti in proizvodov na področju ravnanja z odpadno embalažo. Na Mercatorjevih prodajnih mestih ponujajo kupcem v uporabo in prodajo plastične vrečke iz materialov HDPE (polietilen visoke gostote) z dodatkom EPI za hitrejšo razgradnjo v okolju v roku 12 – 24 mesecev).

Slika 5: Nosilne LDPE vrečke z ročajem, ki vsebujejo 50 % recikliranega materiala. (www. Mercator.si)

Slika 6: Reklamni motiv namenjen preventivni prometni akciji (vir: www. Mercator.si)

Na prodajnih mestih ponujajo kupcem tudi papirnate nosilne vrečke in kartonske škatle za večje nakupe. Kupci lahko prinesejo s seboj svoje košare, vrečke ali torbe, in kot opažamo, to počne vse več ljudi, vendar je še kar precej tistih, ki tega ne storijo in vseeno kupijo novo plastično vrečko. Zaradi tega v Mercatorju še niso ukinili prodaje in uporabe plastičnih vrečk, želijo pa kupce osvestiti o pomembnosti večkratne uporabe in ločenega zbiranja plastičnih vrečk.

Zato so se v Mercatorju odločili za akcijo »Okolju prijazen sosed«, ki je potekala od 7. 11. do 30. 11. 2008. V tistem času so lahko vsi kupci s posebnim kuponom, ki so ga prejeli v pošt-nem nabiralniku, v vseh Mercatorjevih trgovinah z živili prejeli brezplačno nosilno vrečko za večkratno uporabo. V sodelovanju s svojimi dobavitelji in poslovnimi partnerji je Mercator

podaril okoli 720 tisoč nosilnih vrečk, in tako pomagal svojim kupcem, da porabijo manj plastičnih vrečk. To vrečko lahko kupimo še danes.

Na svojih internetnih straneh Mercator navaja, da želijo s to akcijo prispevati, da bomo vsi porabili manj plastičnih vrečk. Vrečke za večkratno uporabo, ki jih je podarjal Mercator, sedaj pa se lahko kupijo v vseh njihovih trgovskih centrih, so iz 30 % reciklirane plastike in jih je potrebno, ko se izrabijo, odvreči v zabojnik za ločeno zbiranje odpadne embalaže.

Na svojih straneh pojasnjujejo tudi naslednje: «Glede na celoten cikel izdelovanja, uporabe in uničenja vrečke so take vrečke za zdaj manj obremenjujoče za okolje. Za izdelavo papirnatih vrečk se porabi več virov (sečnja lesa, beljenje, manjša trajnost itd.), prav tako za izdelavo bio razgradljivih vrečk (so veliko dražje, uporabne relativno krajši čas, zanje se uporablja večinoma krompirjev škrob, kar lahko zmanjšuje obdelovalne površine za pridelavo hrane, zaradi česar se lahko draži hrana, potrošniki lahko dobijo občutek, da teh vrečk lahko porabijo neomejeno število in odvržejo brez škode za okolje, kar nikakor ne drži). Gre torej za to, kako ravnamo z vrečkami. Samo če jih čim večkrat uporabimo in pravilno odvržemo, manj obremenjujemo okolje. Zato trajne vrečke, ki jih lahko čim večkrat uporabimo, spodbujajo trajnostno miselnost in vedenje.»

V njihovih trgovinah stane nosilna vrečka LDPE 0,01 evra za kos, papirnata vrečka 0,20 evra za kos in kartonska škatla 0,83 evra za kos.

NAKUPOVALNA CENTRA SPAR IN INTERSPAR

V trgovskih centrih Spar in Interspar prodajajo PVC-vrečke, ki so narejene iz polietilena, iz snovi, ki ob zažigu ne oddaja nobenega strupenega plina, saj vsebuje zgolj ogljik in vodik. Ta pri gorenju tvorita s kisikom iz zraka vodo (H₂O) in ogljikov dioksid (CO₂), ki sta naravna elementa okolja. Vseeno pa želijo s ponudbo papirnatih vrečk kupcem ponuditi do okolja prijaznejšo izbiro.

Že nekaj mesecev pa prodajajo tudi vrečke iz bio razgradljivega materiala. Polimeri, iz katerih je material za te vrečke, so pridelani iz koruze, ki ni gensko spremenjena. Takšna vrečka je enako uporabna kot plastična, prinaša pa pomembne ekološke prednosti. Za njeno izdelavo uporabljajo naravno obnovljiv vir (za razliko od nafte, ki ni obnovljiv vir) in ko jo vrnemo v okolje, ga ne obremenimo. Ker je biološko razgradljiva in se jo da kompostirati, je primerna tudi za zbiranje bioloških odpadkov.

Slika 7: Šparova papirnata vrečka (www.spar.si)

TRGOVSKO PODJETJE TUŠ

V trgovskem podjetju Tuš pravijo, da je poraba plastične embalaže širše ekološko vprašanje in ker trdijo, da so ekološko ozaveščeni, kupcem ponujajo tudi kartonske škatle različnih velikosti. Na žalost pa še vedno vztrajajo in ponujajo brezplačne navadne tanke brezbarvne vrečke pri nakupu sadja in zelenjave ter pri blagajnah po sistemu «vzemi, kolikor hočeš».

FRANCOSKA TRGOVSKA DRUŽBA LECLERC

V Sloveniji je francoska družba Leclerc uvedla povratne vrečke, pri katerih prvo kupite, nato pa jo zamenjate za novo.

Slika 8: Lecleckova povratna nakupovalna vrečka (vir: www.trik-ki.si)

DISCONTA HOFER IN LIDL

Ko smo želele dobiti informacijo v diskontnih trgovinah Lidl in Hofer, so nam pristojni dejali, da o tem ne dajejo informacij. Kot smo pa pri samem nakupu živil zasledile, so v mesecu februarju ponujali dve plastični vrečki za ceno ene. Ko smo želele na blagajni dobiti odgovor, zakaj so se odločili za takšno akcijo, ga žal nismo dobile. Le zakaj?

V mesecu marcu pa so v Hoferju začeli ponujati tudi papirnate vrečke.

4. KAKŠNO JE TOREJ TRENUTNO STANJE V SLOVENIJI

V Sloveniji se nam torej še ne obeta prepoved prodaje plastičnih vrečk, višje okoljske dajatve za PVC pa lahko pričakuje čez dobri dve leti. Do takrat lahko samo ugibamo, ali bodo internetna propaganda, mediji pa nenazadnje tudi vzgojne ustanove naredile večji korak k ozaveščenosti škodljivega vpliva plastičnih vrečk na okolje.

Zadnje čase lahko opazimo spremembo miselnosti v živilskih nakupovalnih centrih.

Skupno večini trgovin z neživilskimi proizvodi pa je še vedno to, da v večini še vedno ne sprašujejo, kako naj ti kupljeno blago predajo, ampak ga enostavno pospravijo v vrečko, ki jo imajo pod pultom, in skupaj z računom v vrečki ponudijo prek pulta.

Ekološka poteza, ki jo velja posnemati, je ta, da so v krajevni skupnosti Rožna Dolina ob novoletnih praznikih vsakemu gospodinjstvu podarili ekološko nakupovalno vrečko, ki jo je izdelalo invalidsko podjetje Želva.

Slika 9: Dušimo se pod težo plastičnih vrečk (vir: www.ednevnik.si/entry.php?w=alea&e_id=48911)

5. RAZISKOVALNI DEL NALOGE

5.1. METODE DELA

5.1.1. LOGIČNE METODE

S pomočjo logičnih metod smo zbirale informacije iz literature (časopis, internet, knjige, revije in drugi mediji). Poglobile smo se predvsem v trenutno stanje in premike v zvezi z ukinitvijo oz. omejitvijo PVC nakupovalnih vrečk.

5.1.2. METODA INTERVJUJA

Metodo intervjuja smo izvedle med potrošniki v Mercatorjevem nakupovalnem centru. Zanimalo nas je, ali imajo doma njihovo nakupovalno vrečko iz blaga, ali jo uporabljajo in kako sprejemajo to njihovo pozitivno gesto.

Nevenka iz Šoštanja pravi takole: »Mercatorjeve nakupovalne vrečke na žalost nimam doma in zato je tudi ne uporabljam. Vendar pa ko opravljam nakupe, s seboj vedno vzamem že rabljeno vrečko ali pa kartonsko škatlo.

Sem pa navdušena nad to Mercatorjevo akcijo in menim, da bi to lahko storilo še več nakupovalnih centrov.«

Mila iz Velenja pa pravi takole: »Imam tri vrečke. Eno imam doma, drugo v torbici, tretjo pa v avtu. Če pa te niso na doseg roke, pa v trgovini vzamem škatlo. Te vrečke se mi zdijo super, ker so velike, pa če se slučajno umažejo, jih lahko umijem ter ponovno uporabim.«

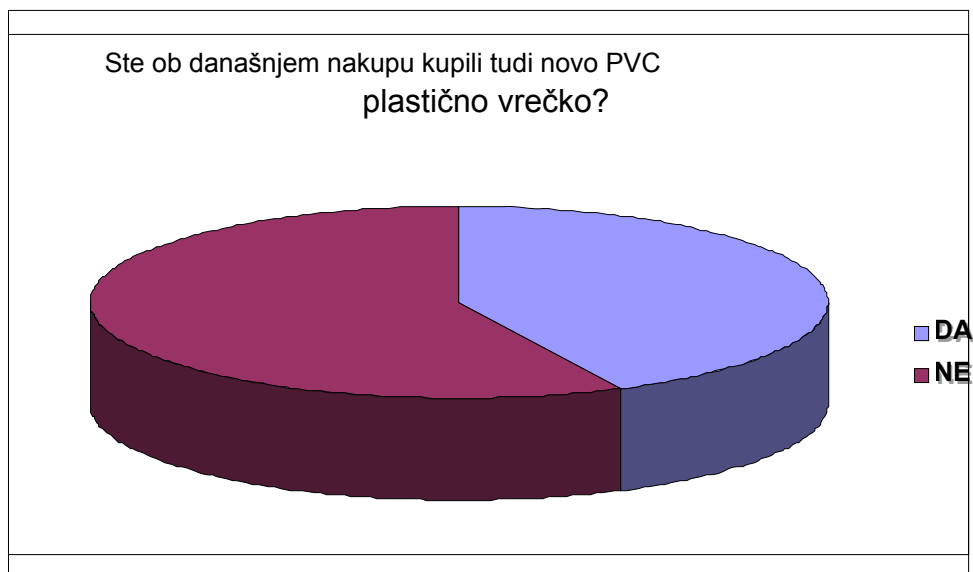
5.1.3. METODA ANKETIRANJA

Sestavile smo dve vrsti anketnega vprašalnika. Eno anketo smo opravile med potrošniki v velenjskih nakupovalnih centrih, drugo pa smo izvedle med pristojnimi v nakupovalnih centrih mesta Velenje. V raziskovalni vzorec prve ankete je bilo vključenih 49 potrošnikov, med nakupovalnimi centri pa so bili zajeti Mercator, Müller, Interspar, Merkur in Tuš.

5.1.3.1. GRAFI IN ANALIZA

5.1.3.1.1. GRAFI IN ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA MED POTROŠNIKI V NAKUPOVALNIH CENTRIH

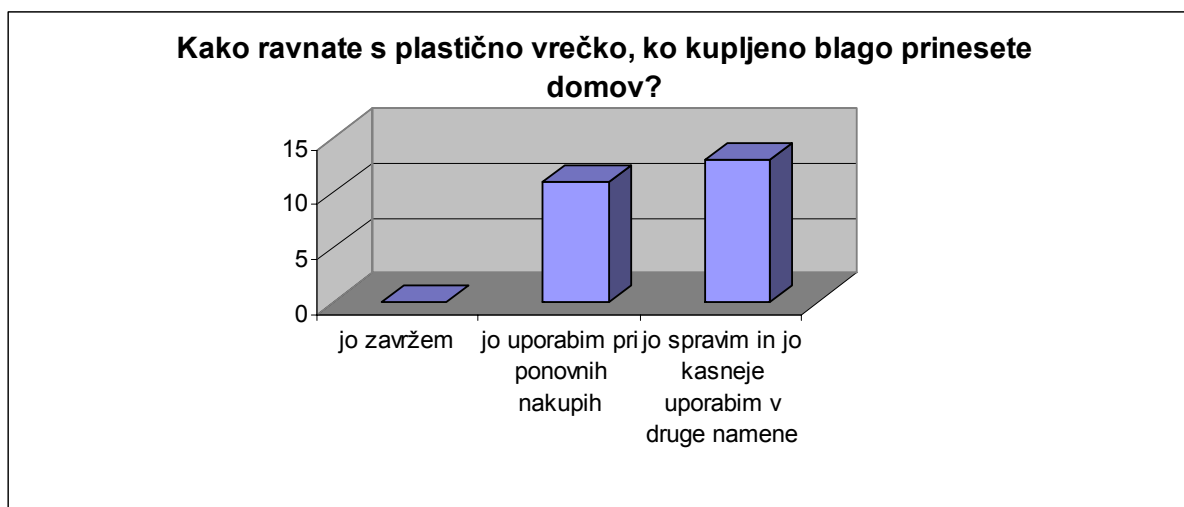
GRAF 1

- a. Da 9
- b. Ne 40

Ob dnevnem nakupu je 9 anketirancev kupilo PVC plastično vrečko. Kar 40 anketirancev pa tega ni storilo, saj so s seboj že imeli vrečko ali pa so uporabili kartonsko škatlo.

GRAF 2

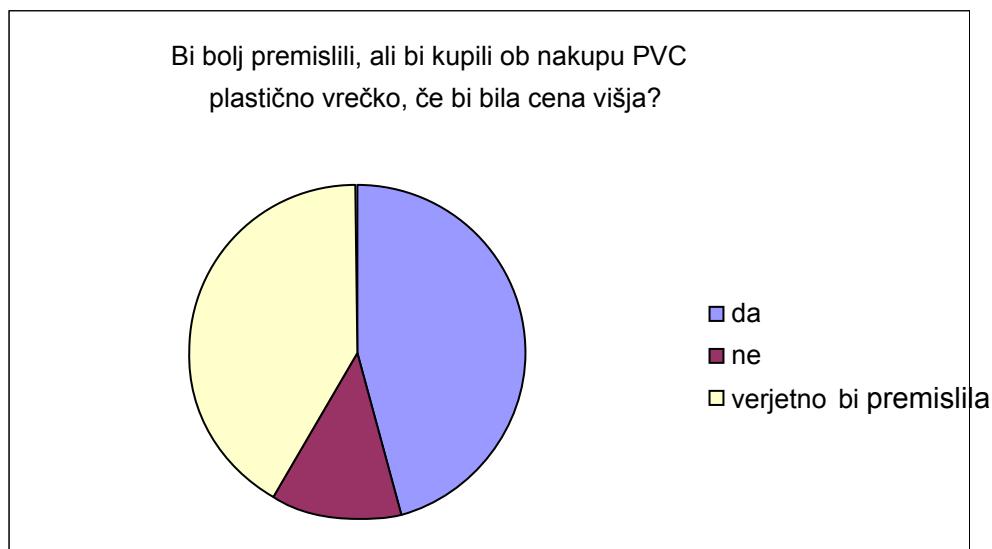

- a. jo zavržem 3
- b. jo uporabim pri ponovnih nakupih 10
- c. jo spravim in jo kasneje uporabim v druge namene 26

Večina anketirancev (kar 26) ob prihodu iz trgovine vrečko spravi in jo kasneje porabi v druge namene (vrečko za smeti ...) ali pa jo uporabi pri ponovnih nakupih. Ta odgovor

je obkrožilo 10 anketirancev. Na žalost pa sicer majhen procent anketirancev plastično vrečko kljub vsemu zavrže.

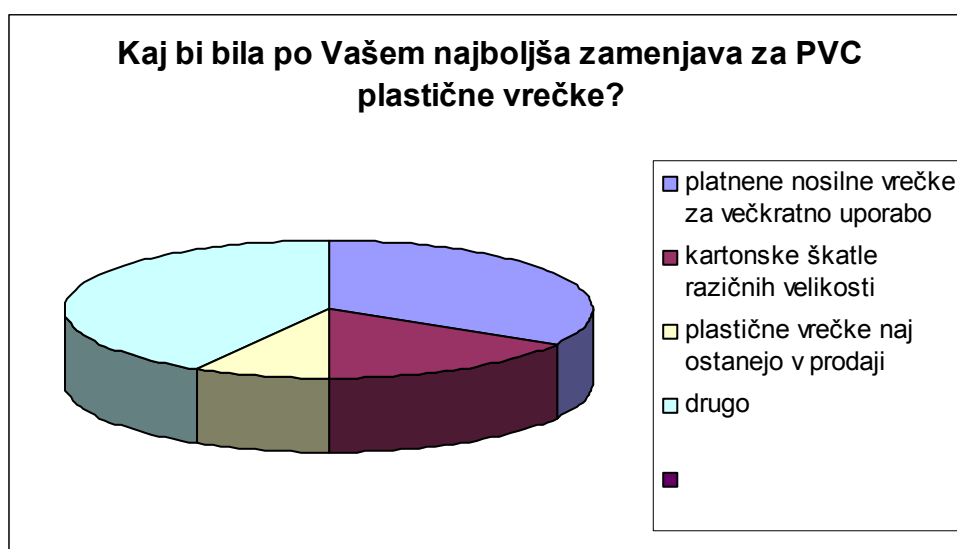
GRAF 3

a. da	24
b. ne	7
c. verjetno bi premislila	18

Ob vprašanju, ali bi premislili, če bi kupili plastično vrečko, če bi se cena plastične vrečke povešala, jih je kar 24 odgovorilo, da bi in 18 bi jih verjetno premislilo.

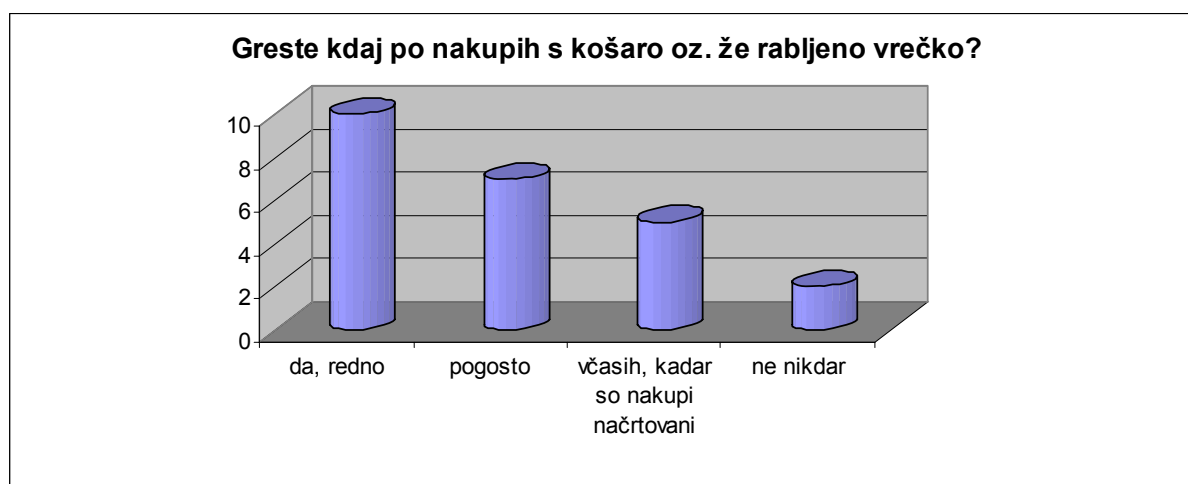
GRAF 4

a. platnene nosilne vrečke za večkratno uporabo	20
b. kartonske škatle različnih velikosti	10
c. plastične vrečke naj ostanejo v prodaji	2
drugo	0
d. bio razgradljive vrečke	17

Po mnenju anketirancev bi bila za plastično vrečko najboljša zamenjava platnena nosilna vrečka za večkratno uporabo. Prav tako se jim zdijo dobre za zamenjavo kartonske škatle različnih velikosti ter bio razgradljive vrečke. Zelo malo anketirancev pa je bilo proti temu, da bi plastične vrečke šle iz prodaje (2).

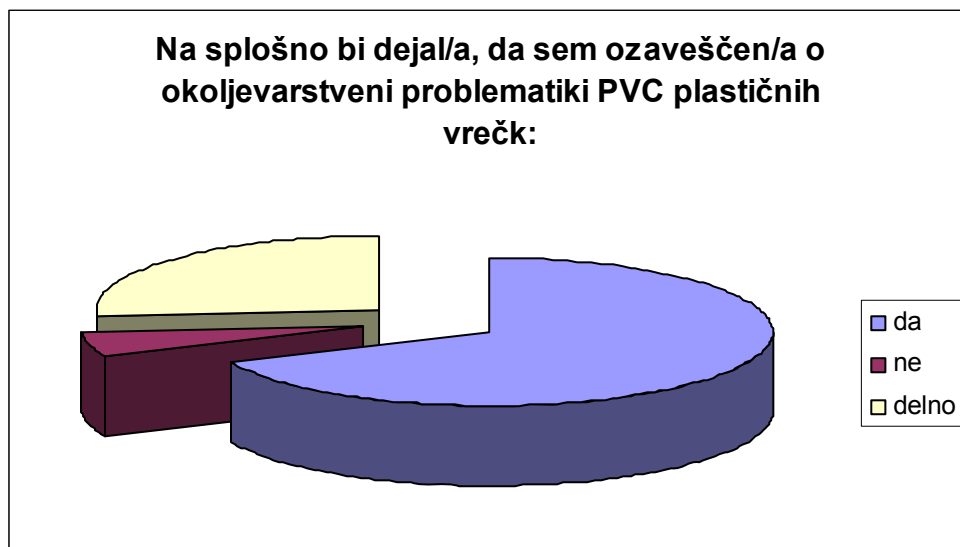
GRAF 5

a. da, redno	19
b. pogosto	11
c. včasih, kadar so nakupi načrtovani	14
d. ne nikdar	5

Razveseljuje nas podatek, da gre kar 19 ljudi od 50 anketiranih redno po nakupih s košaro ali rabljeno vrečko. Nekateri pa to storijo le, če so nakupi načrtovani in večji (14).

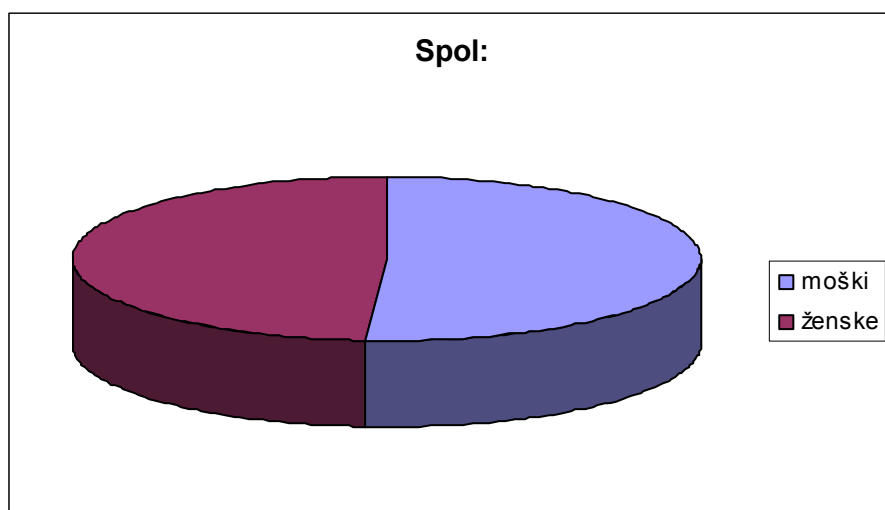
GRAF 6

a. da	36
b. ne	2
c. delno	11

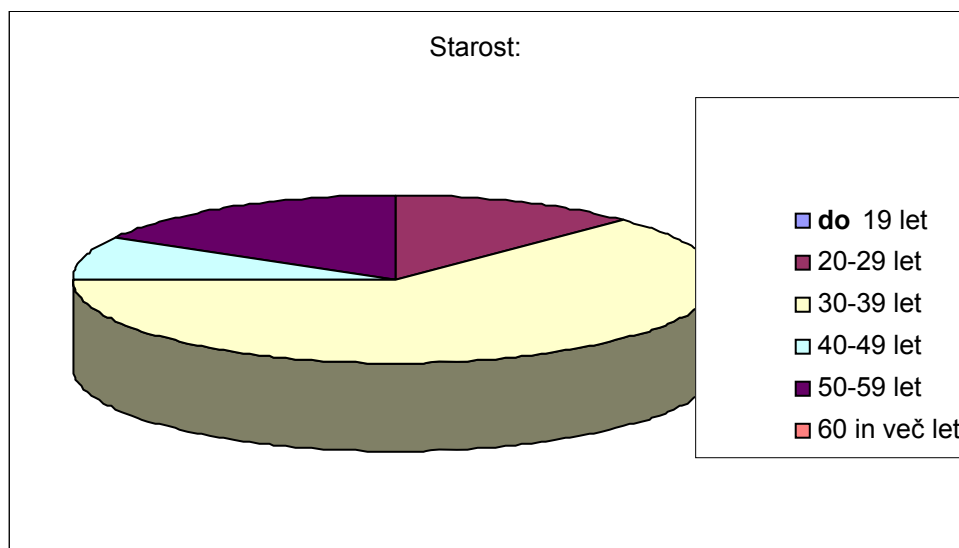
Presenečene smo bile nad podatkom, da je velik procent ljudi ozaveščenih o okoljevarstveni problematiki PVC-vrečk, delno ozaveščenih je 11 in samo dva sta dejala, da nista ozaveščena.

GRAF 7

moški	25
ženske	24

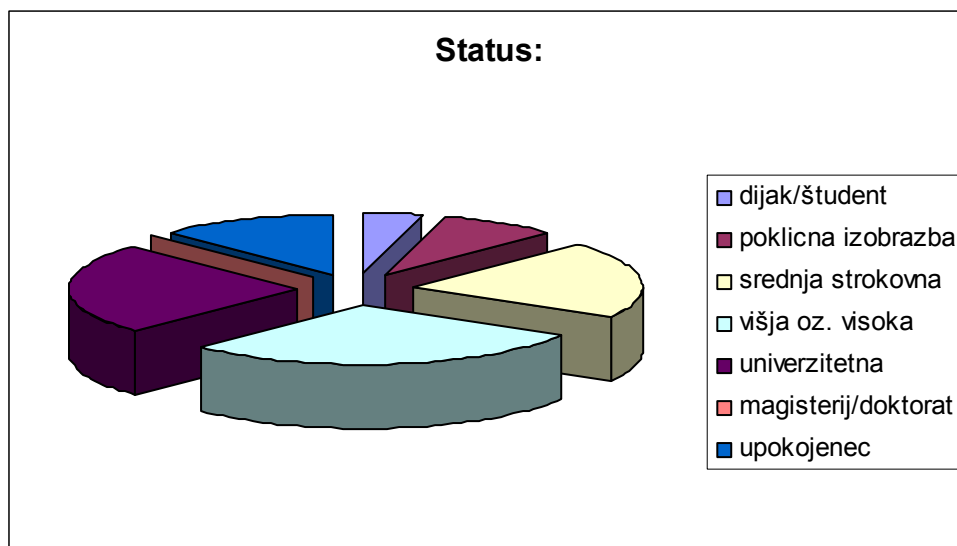
GRAF 8

a. do 19 let	3
b. 20-29 let	5
c. 30-39 let	25
d. 40-49 let	9
e. 50-59 let	7
f. 60 in več let	0

V anketi je sodelovalo največ starih od 30 do 39 let (25).

GRAF 9

a. dijak/študent	5
b. poklicna izobrazba	3
c. srednja strokovna	11
d. višja oz. visoka	13
e. univerzitetna	5
f. magisterij/doktorat	1
g. upokojenec	7

Največ anketirancev je bilo s srednješolsko in višješolsko oz. visoko izobrazbo.

5.1.3.1.2. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA MED VODILNIMI V NAKUPOVALNIH CENTRIH MERCATOR, INTERSPAR, TUŠ, MÜLLER IN MERKUR

1. vprašanje: Ali je strategija podjetja v prihodnosti omejitev oz. ukinitev PVC nakupovalnih plastičnih vrečk?

Odgovor vseh nakupovalnih centrov je, da načrtujejo postopno ukinitvev iz prodaje.

2. vprašanje: Ali poleg navadnih PVC nakupovalnih plastičnih vrečk ponujate še kakšno drugo nosilno embalažo?

Vsi trgovski centri poleg PVC plastičnih vrečk nudijo tudi druge nosilne embalaže.

3. vprašanje: Ali poraba PVC vrečk v zadnjih letih pada, narašča ali ostaja enaka?

Vsi nakupovalni centri opažajo upadanje prodaje in s tem uporabe PVC-vrečk.

4. vprašanje: Ali izobražujete svoje kadre v smeri vse večje okoljevarstvene problematike PVC nakupovalnih plastičnih vrečk?

Vsi nakupovalni centri so odgovorili, da nudijo vsem zaposlenim izobraževanja v smeri vse večje okoljevarstvene problematike PVC-vrečk.

5. vprašanje: pri tem vprašanju so podali odgovore tisti, ki so odgovorili pri 4. vprašanju z da. Odgovori pa so naslednji:
 - Tuš, Merkur in Mercator niso podali odgovora,
 - Interspar in Müller izobražujeta s seminarji kot so Ločevanje odpadkov, Zadovoljstvo kupcev in Odnos do kupcev.

Vprašanje: Ali opažate, da postajajo kupci okoljsko bolj ozaveščeni?

Vsi nakupovalni centri so odgovorili z DA.

6. PRIMERJAVA Z DOSEDAJ ZBRANIMI PODATKI IN INFORMACIJAMI PO SVETU IN V SLOVENIJI

Večina večjih trgovskih centrov ima na svojih internetnih straneh tudi t.i. ekološki kotichek. Pri večini zasledimo, da razvijajo ekološke inovacije na področju nosilnih vrečk.

Pri raziskavi trga smo z anketnim vprašalnikom in metodo intervjuja ugotovile, da so se končno začeli premiki na tem področju.

Tako v Intersparu in Sparu že lahko kupimo nakupovalno vrečko izdelano iz krompirjevega škroba, ki je 100 % biološko razgradljiva in primerna za odlaganje na kompost, v Mercatorju nosilne vrečke za večkratno uporabo, najmanj premikov je zaslediti v TUŠ-u, kjer še vedno ponujajo le PVC plastične vrečke. Merkur pa ponuja poleg PVC plastičnih vrečk še papirnato embalažo.

7. SKLEPI

S pridobljenimi rezultati raziskave lahko torej potrdimo oz. ovržemo naslednje hipoteze, ki smo si jih postavili za cilj raziskave:

Zavržemo lahko naslednje hipoteze, in sicer, da predvidevamo, da Slovenci pri vsakodnevnih nakupih še vedno kupimo navadno PVC plastično vrečko, da je ozaveščenost ljudi o škodljivosti vrečk še vedno premajhna ter da nekateri potrošniki še vedno ne želijo spremeniti svoje vsakodnevne nakupovalne rutine, potrdimo pa lahko naslednje teze: da država oz. lastniki nakupovalnih centrov še vedno premalo ukrepajo glede problema PVC plastičnih vrečk, ter, da se bo poraba PVC plastičnih vrečk v prihodnosti zmanjševala zaradi vse večje ozaveščenosti, h kateri prispevajo internetni članki ter blogi.

8. ZAKLJUČEK RAZISKOVALNEGA DELA

Kdo v naši državi je torej odgovoren za proizvodnjo in uporabo “ekološko” sprejemljive plastike in nakupovalnih vrečk oz. kdo bi moral biti pobudnik?

Standarde glede uporabe materialov lahko določi zakonodaja (evropska, nacionalna ali regionalna), lahko gre za prostovoljne dogovore posameznih panog ali pa za samostojne poteze podjetij ali lokalnih skupnosti.

V vseh primerih pa je osnovna zahteva okoljevarstvenikov kot posameznikov in nevladnih organizacij ter nas potrošnikov samih po večjem varovanju naravnega okolja, zato je ozaveščenost in dejavnost ljudi ključnega pomena.

Potrošniške in okoljske nevladne organizacije bodo morale v prihodnosti pri korektnem informiranju kupcev odigrati še večjo vlogo.

8.1. KAKO SE TOREJ ODLOČITI KOT POTROŠNIK

NE za:

- plastične in papirnate vrečke, tudi če so iz recikliranega materiala (ker se tudi pri reciklaži porablja energija in fosilna goriva).

POGOJNO DA za:

- vrečke iz biorazgradljive plastike (ker imajo vse dobre lastnosti plastičnih vrečk in nobene od njihovih slabih lastnosti). Te vrečke uporabljajmo zelo varčno in samo, kadar je to res nujno. Sicer je res, da niso obremenilne za okolje, vendar pa za njihovo izdelavo uporabljajo naravni vir – koruzo, ki je pomembno živilo.

DA za:

- nakupovalno torbo, izdelano iz materialov, ki ne obremenjujejo okolja. Uporabite jo lahko velikokrat; vanjo spravite več stvari kot v vrečko; obešeno preko rame jo je lažje nositi kot vrečko, ki reže v dlan; premišljeno izbrana je lahko modni dodatek.

Še nekaj preprostih stvari, ki jih lahko naredi vsak:

- * Majhne nakupe lahko brez vrečke spravite v žep ali torbico.
- * Imejte nakupovalno torbo ali vrečko iz blaga v avtu, pisarni, torbici, da vam bo vedno na razpolago.
- * Recite ne, hvala brezplačnim vrečkam in predlagajte trgovcem, naj se začnejo obnašati ekološko.
- * Za začetek poskusite zdržati en teden, ne da bi kupili ali zastonj prejeli novo plastično vrečko. Če bi vsak kupec domov odnesel samo eno vrečko manj na mesec, bi naravi prihranili breme stotin milijonov odvrženih vrečk vsako leto.

Ostojic Maja, Ostojic Marina, Zidarn N., Plastično vrečko? Ne hvala. Raziskovalna naloga, Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška šola za storitvene dejavnosti, 2009

Ekološka ozaveščenost ni samo stvar posameznega trgovca ampak družbe kot celote in vsakega posameznika. In za konec še enkrat v razmislek, ali res potrebujemo plastično vrečko za sleherno dobrino, ki jo kupimo v trgovini?

Ko bomo prenehali razmišljati in bomo prešli tudi k dejanjem, bomo pripomogli k reševanju tega perečega, a redko omenjenega problema.

Bodimo zavedni in pri naslednjem nakupu recimo odločno: »NE, HVALA!« .

Ne izgovarjajmo se, da gre za "samo eno vrečko"!

Kajti zrno na zrno pogača,

kamen na kamen palača,

vrečka na vrečko pa ...

9. ZAHVALA

Vesele smo, da nam je uspelo narediti to raziskovalno nalogo. Temeljito smo se poglobile v že razpoložljive podatke in dejstva ter skušale raziskati najnovejše stanje na področju uvajanja okolju prijaznejših nakupovalnih vrečk v Sloveniji.

Hvala vsem potrošnikom in vodilnim v velenjskih nakupovalnih centrih, ki so sodelovali pri anketi.

Še posebej se zahvaljujemo naši profesorici Ines Pirmanšek, ki nas je skozi celo raziskovalno nalogo vodila, ter ravnateljici Mateji Klemenčič.

10. PRILOGE

10.1. ANKETNI VPRAŠALNIK V TRGOVSKIH CENTRIH (Mercator, Tuš, Interspar, Merkur in Müller)

1. Ali je strategija podjetja v prihodnosti omejitev oz. ukinitev navadnih PVC nakupovalnih plastičnih vrečk:
 - a. načrtujemo postopno ukinitvev iz prodaje
 - b. načrtujemo uvajanje okolju prijaznih nakupovalnih torb za večkratno uporabo
 - c. trenutno ne razmišljamo o ukinitvi PVC nosilnih vrečk
 - d. drugo _____

2. Ponujate poleg navadnih PVC nakupovalnih plastičnih vrečk še kakšno drugo nosilno embalažo?
 - a. da
 - b. ne

3. Ali poraba PVC-vrečk v zadnjih letih :
 - a. pada
 - b. narašča
 - c. ostaja enaka

4. Izobražujete svoje kadre v smeri vse večje okoljevarstvene problematike PVC nakupovalnih plastičnih vrečk?
 - a. da
 - b. ne
 - c. v prihodnosti načrtujemo izobraževanja

5. Če ste odgovorili z DA, katere seminarje oz. delavnice ste v zadnjem letu izpeljali za svoje zaposlene.

6. Opažate, ali postajajo kupci okoljsko bolj ozaveščeni?
 - a. da
 - b. ne

10.2. ANKETNI VPRAŠALNIK MED POTROŠNIKI V NAKUPOVALNIH CENTRIH

1. Ste ob današnjem nakupu kupili tudi novo PVC nakupovalno vrečko?
 - a. da
 - b. ne

2. Kako ravnate s plastično vrečko, ko kupljeno blago prenesete domov?
 - a. jo zavržem
 - b. jo uporabim pri ponovnih nakupih
 - c. jo spravim in jo kasneje uporabim v druge namene

3. Bi bolje premislili, ali bi kupili ob nakupu PVC plastično vrečko, če bi bila cena višja?
 - a. da
 - b. ne
 - c. verjetno bi premislil/-a

4. Kaj bi bila po vašem najboljša zamenjava za PVC plastične vrečke?
 - a. platnene nosilne vrečke za večkratno uporabo
 - b. kartonske škatle različnih velikosti
 - c. plastične vrečke naj ostanejo v prodaji
 - d. drugo _____

5. Greste kdaj po nakupih s košaro oz. že rabljeno vrečko?
 - a. da, redno
 - b. pogosto
 - c. včasih, kadar so nakupi načrtovani
 - d. ne nikdar

6. Na splošno bi dejal/-a, da sem ozaveščen/-a o okoljevarstveni problematiki PVC plastičnih vrečk:
 - a. da
 - b. ne
 - c. delno

7. Spol:
 - a: moški
 - b: ženski

8. Starost:
 - a. Do 19 let
 - b. 20-29 let
 - c. 40-59 let
 - d. 60 in več

9. Status:

- a. dijak/ študent
- b. poklicna izobrazba
- c. srednja strokovna
- d. višja oz. visoka
- e. univerzitetna
- f. magisterij/ doktorat

11. VIRI IN LITERATURA

1. Zakon o varstvu okolja (2007). Uradni list št. 41
2. Gore, A., 2007. Neprijetna resnica Mladinska založba, Ljubljana
3. Internetne strani:
 - <http://www.Mercator.si>
 - <http://www.spar.si/>
 - <http://www.gibanje.org/>
 - <http://www.dnevnik.si/novice/neverjetno/324575> (14.11.2008)
 - <http://www.presnisvet.net/viewtopic.php?t=604&sid=d71bffb1cf400e27a262db9f0a8452d> (14.11.2008)
 - <http://www.go-design.si/blog?bId=160>(5.12.2008)
 - <http://www.blogorola.com/si/zapis/966235>(6.12.2008)
 - <http://www.facebook.com/group.php?gid=19821434093/>(30.1.2009)
 - <http://ferme.si/2008/06/20/jaz-sem-proti-plasticnim-vreckam-wwwreusablebagscom/>(30.1.2009)
 - <http://bostjanb.wordpress.com/2007/11/10/prekletstvo-plasticne-vrecke/>(5.2.2009)
 - http://www.ednevnik.si/entry.php?w=odsradosrca&e_id=74735/(7.2.2009)
 - <http://www.krtina.com/Hana/2007/10/15/BlogActionDayRecitePonujeniPlasti%C4%8DniVre%C4%8DkiNeHvala.aspx>(15.2.2009)
 - <http://blog.cenim.se/tjasa/09072008/plasticne-vrecke/>(15.2.2009)
 - <http://blog.cikcak.si/2008/03/11/klimatske-spremembe-in-vasa-vrecka/>(18.2.2009)
 - <http://swislar.blog.siol.net/2008/07/27/tus-moja-prva-zrtev-zmanjsevanja-porabe-plasticnih-vreck/>(3.3.2009)

